

Эстэтычна-аксіялагічны патэнцыял помнікаў пісьменства ў трактоўцы аўтараў даўняй беларускай літаратуры

Бароўка В.Ю.

Установа адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”, Віцебск

У артыкуле даследуюцца крытэрыі ацэнкі вартасцей помнікаў пісьменства аўтарамі даўняй беларускай літаратуры.

Мэта работы – выявіць эстэтычна-аксіялагічныя крытэрыі ацэнкі помнікаў пісьменства аўтарамі даўняй беларускай літаратуры, прасачыць дынаміку функцыянавання эстэтычна-аксіялагічных крытэрыяў.

Матэрыял і метады. *Матэрыялам для даследавання сталі пісьмовыя помнікі XII–XVII стагоддзяў. Асноўныя метады – канкрэтна-гістарычны, тыпалагічны, дэскрыптыўны.*

Вынікі і іх абмеркаванне. *Аб’ектам асэнсавання аўтараў даўняй літаратуры былі антычная спадчына і кнігі Бібліі. У артыкуле вылучаюцца тыпалагічныя і канкрэтна-гістарычныя эстэтычна-аксіялагічныя крытэрыі ацэнкі твораў пісьменства аўтарамі перыяду Кіеўскай Русі, эпохі Адраджэння, XVII стагоддзя. Прасочваецца дынаміка функцыянавання эстэтычна-аксіялагічных крытэрыяў на кожным этапе развіцця пісьменства: у перыяд Кіеўскай Русі – праз аналіз “Жыцця Еўфрасінні Полацкай”, паслання Кліменція Смаляціча да прэсвітара Фамы, “слоў” Кірылы Тураўскага, “Слова аб палку Ігаравым”; у эпоху Адраджэння – праз характарыстыку культурнай спадчыны М. Гусоўскага і Ф. Скарыны, у XVII стагоддзі – праз даследаванне літаратурнай спадчыны Сімяона Полацкага.*

Заклучэнне. *Крытэрыямі эстэтычнай значнасці твора ў перыяд Кіеўскай Русі выступалі адпаведнасць нормам хрысціянскай маралі, дыдактычнасць, занатаваная ў вобразнай тканіне; у перыяд Адраджэння важнымі крытэрыямі эстэтычнай значнасці становяцца грамадская каштоўнасць зместу, майстэрскае ўвасабленне пісьменніцкіх ідэй; у XVII стагоддзі – сэнсавая ёмістасць твораў, дасканаласць мастацкай формы.*

Ключавыя словы: *даўняя беларуская літаратура, аксіялогія, эстэтыка, антычная спадчына, Біблія, крытэрыі эстэтычнай значнасці, інтэрпрэтацыя.*

Esthetical-Axiological Potential of Literary Monuments in the Interpretation of Ancient Belarusian Literature Authors

Barouka V.Yu.

Educational Establishment “Vitebsk State P.M. Masherov University”

The article explores the features and criteria for assessing the monuments of writing by authors of ancient Belarusian literature.

The aim of the research is to reveal aesthetical-axiological criteria for evaluating monuments by the authors of ancient Belarusian literature, to trace the dynamics of functioning of these criteria.

Material and methods. *The material for the study was written monuments of the XII–XVII centuries. The basic methods of the research are the concrete-historical, the typological and the descriptive.*

Findings and their discussion. *The object of the authors’ comprehension was the ancient heritage and the books of the Bible. Aesthetic-axiological criteria for evaluating literary monuments by the authors of Kievan Rus, the Renaissance and the 17th century are singled out. The dynamics of functioning of axiological and aesthetic criteria in the period of Kievan Rus is analyzed through the analysis of the “Life of E. Polotskaya”, the letters of K. Smolatich to Thomas the Presbyter, works (“slovy”) of K.*

Turovsky, "Slovo o Polku Igoreve"; during the Renaissance – through analyzing the cultural heritage of M. Gusovsky and F. Skoryna; in the 17th century – by analyzing the artistic heritage of S. Polotsky.

Conclusion. *Criteria of the aesthetic significance of the literature work in the period Kievan Rus was compliance with the norms of Christian morality, didacticism; in the period of Renaissance – the social significance of content and writing skills, in the 17th century – the semantic fullness and perfection of the artistic form.*

Key words: *ancient Belarusian literature, axiology, aesthetic, ancient heritage, the Bible, criteria of aesthetic significance, interpretation.*